

1968-09-00

OPHAVSMAND/NØGLEPERSON

Bo Andersen, Søren Hansen

FAKTA

Dokumenttype:
Note

Sprog:
Dansk

Afsendersted:
Roskilde

Omtalte personer:
Bo Andersen
Søren Hansen

Arkivplacering:
HC arkiv Møn/HC breve 2

DOKUMENTINDHOLD

Oplæg til realisation af et projekt om en højskole for formidling/rapport om hidtidige aktiviteter og resultater

TRANSSKRIFTION

Oplæg til realisation af projektet om en højskole for formidling. Herunder en rapport om hidtidige aktiviteter og resultater.

Da vi i det forløbne år har arbejdet for mange organisationer og enkeltpersoners penge, som er blevet os givet til udførelse af forskellige projekter, har vi, da vi nu står overfor realisering nye opgaver fundet det rigtigst at afgive en slags rapport. Grunden til dette skyldes til dels også de fejlagtige og bevidst urigtige påstande, der har været fremsat fra forskellige sider om "de betroede talenter", som vi har formøblet på stats og undervisningsministeriums vegne.

Nu vil forskellige personer og organisationer jo nok på forskellig måde vurdere om indsatsen har stået i forhold til udbyttet, men til det er der kun at sige, at vi kan fremlægge tingene så nøgternt, som det er os muligt, så hver enkelt kan vurdere og drage sin konklusion.

Det har været vor erklærede målsætning at opstille et alternativ til de hidtil eksisterende pædagogiske fronter. Vi har gerne ville sætte folk igang med debat på et bredt plan, vi har villet inspirere til, at man gik igang med at løse opgaver som andre enten anså for uløselige eller som "andres" opgaver. Vi har villet påpege åbenbare mangler ved den måde vi voksne forvalter børnenes muligheder på, og vi har villet give retningslinier for, hvad der burde gøres.

At opfylde disse målsætninger har krævet at nye kommunikationsmetoder blev taget i anvendelse og i dette stykke har vi efter bedste evne eksperimenteret med pædagogik på landsplan idet vi med aktioner, provokationer og indlæg i dagspressen har villet skabe indlæringsituationer, hvor vi har fået chancen for at fortælle om de fejl og mangler vi mener samfundet har. Nogle aktioner er lykkedes andre er mislykkedes, men ingen aktion er vel en fiasko, når man prøver at uddrage erfaringer af den, så man næste gang kan gøre det endnu dygtigere og bedre.

Alt for mange demonstrationer forbliver slag i luften med påfølgende spark fra forskellig side. Det vi gerne vil gøre er at standse op og spørge os selv: Hvorfor blev det et slag i luften, og hvem var det der sparkede. Det følgende skal derfor ses som en slags status, der lægger op til, hvad vi videre har tænkt os at gøre.

[s. 2]

Skolegårdsaktionen.

Lige efter sommerferien 1967 besluttede vi at prøve, om det var muligt at vække til debat omkring et pædagogisk problem ved hjælp af en aktion. Ved et tilfælde ramlede vi ind i et problem, som lå og lurede lige i overfladen, nemlig skolegårdsproblemet.

Vi så skolegården som et oplagt underudviklet område, som det måtte være muligt at rejse debat omkring og efter at have underrettet pressen om vort forehavende læssede vi en formiddag i skoletiden et læs brædder af i en tilfældigt valgt skolegård. Braget fra de to tons brædder gav genlyd og debatten var øjeblikkelig igang. Mærkelig nok kastede ingen (dog undtaget lærernes blad Politiken) sig over metoden vi rejste debatten på, men man gik straks igang med den problematik vi havde rejst.

Overalt blev der i de næste måneder, ja helt til idag diskuteret, og selvom bladet Folkeskolen gjorde alt for at forsikre om, at man længe havde planlagt en serie artikler om skolegårde, som tilfældigvis kom i denne periode vil vi påstå, at det var de to tons brædder, som satte debatten igang.

Det blev ikke ved diskussionen. Mange steder er man gået igang med reelt at løse problemerne, hvor mange steder vides endnu ikke, men herom senere.

En af grundene til at denne aktion blev bifaldet undtagen fra de mest mavesures side skyldes rimeligvis, at en fornuftig minister var stærk nok til at indrømme, at her var et problem som var værd at diskutere og som måtte løses. Man fristes til at tro, at alle de andre, der deltog i debatten var nødsaget til at stille sig positive, når ministeren gjorde det.

Naturligvis skyldes succeen som ovenfor nævnt også at tiden var moden til problemets løsning.

Om udstillingen: Hvad et barn har brug for.

Vor målsætning med denne udstilling var at prøve, om det var muligt at rette en direkte henvendelse til folk om, hvad der sker rundt om på vore skoler og institutioner i den tid børnene er væk fra hjemmet. Samtidig med at give saglig oplysning skulle udstillingen vække til debat mellem forældre og opdragelsesinteresserede.

Pengene kom ind fra forskellige institutioner, fonds og privatpersoner og de meget omtalte "betroede talenter" var 10.000 som undervisningsministeriet over tipsmidlerne gav til projektet. Da projektet blev en stor succes med megen omtale, debat og efterspørgsel blev udstillingen fremstillet i kopi og totalsummen for

[s. 3]

de to udstillinger blev på ca. 60.000 kr. Tilbage er en gæld på 6000 kr. som vi endnu kæmper for at komme ud af.

I tilknytning til udstillingen var der tilbudt gratis foredrag og vi har i det forløbne år vel holdt ca. 500 foredrag om opdragelse og skole. Foredragene har fortalt os, at der er stor forældreinteresse om opdragelse, men at diskussion om disse emner alt for ofte holdes i lukkede kredse, som ikke lukker op udadtil mod den befolkning, hvis børn det er man opdrager.

Vor målsætning om at få udstillingen ud på arbejdspladserne er ikke blevet opfyldt idet ingen fabrikker har reageret på tilbud om at få udstillingen. Det gjorde derimod forældreforeninger, skoler, seminarier, højskoler og politiske foreninger.

Den ene udstilling, som tilhører Roskilde højskole er nu solgt og skal rimeligvis til udlandet. Den anden, som vi selv har distribueret overtages rimeligvis af Statens pædagogiske studie-samling til videre distribution herhjemme. Udstillingen kommer som bog med den originale billedtekst, Jesper Høms billeder plus ca. 50 sider tekst af Jesper Jensen.

En pudsig ting ved udstillingen er, at en bemærkning i en tekst om, at vi skal til at bygge baraskoler uden arkitektindblanding medførte en række henvendelser fra arkitekter, som gerne ville have hjælp m.h.t. skolebyggeri. En af disse henvendelser har resulteret i, at et større udkast som primært deltager i en konkurrence er blevet udfærdiget. Mere skal der altså ikke til at sætte noget i gang!

Den megen omtale udstillingen fik i pressen skal nok søges dels i skolegårdsaktionen som faldt bevidst lige før udstillingens åbning dels i, at vi rettede focus på den skole, der satte tingene over børnene. Det kan selv den mest reaktionære se der er noget forkert i.

Efterårsstævnet på Roskilde højskole.

I efterårsferien var vi sammen med nogle andre fra Unge pædagoger med til at arrangere denne forenings stævne om produktiv pædagogik for lærere og forældre på Roskilde højskole. Stævnets ide var at arbejde produktivt med tingene om formiddagen og så om eftermiddagen i andre grupper at diskutere det musiske og det produktives betydning og indhold ud fra kropsfølte erfaringer.

Stævnet blev meget dynamisk og var en stor oplevelse for såvel deltagere som ledelse. Det var vores hovederfaring af stævnet at gruppedynamikken kan skabes meget hurtigt, hvis man lader folk arbejde med delvis ukendte arbejdsformer. En erfaring, som

[s. 4]

kan få umådelig betydning for gruppetræning fremover, blot mangler man måleresultater, som kan fortælle helt nøjagtigt, hvad der sker i produktivgrupper og hvor meget hurtigere det sker. Der vil engang blive udsendt en pjece med de mere detaljerede erfaringer fra stævnet.

Månedsbladet "børnene og vi"

Gennem længere tid havde vi gået med tanker om, at starte et forældre oplysende blad, som blot skulle udsendes i duplikeret form.

Da det kom os for øre at andre og i modsætning til os pengestærke kredse havde samme ide, henvendte vi os til disse og Bo fik sæde i redaktionskomiteen. Det var med megen skepsis vi fulgte starten af bladet, som nemt kunne udvikle sig til pop som f.eks det tyske forældreblad Eltern. Linien holdtes dog nogenlunde ren, men af økonomiske grunde har Aller nu nedlagt bladet, som vi vil gøre alt for under en eller anden form bliver ført videre et eller andet sted under den nuværende redaktør Vagn Jensens ledelse.

Vagn Jensen har på en god måde forstået at balancere mellem de økonomiske interesser og de store idealer om at skabe et sobert og farligt blad. Lidt resultat har bladet trods det, at det nu går ind dog haft. Vi har for bladets penge påbegyndt en indretning af en skolegård i Ikast og en baggård i Saxogade. Begge projekter vil rimeligvis blive afviklet uden hensyn til bladets fallit.

Togaktionen.

Da vi af skolegårdsaktionen drog den erfaring, at man godt kan rejse en debat om skolen som helhed på grundlag af et lille specielt problem gisnede vi, at det så måtte være muligt på en eller anden måde at rejse debat om den måde det offentlige varetager børnenes muligheder på i fritiden. Vi tog derfor et lille underudviklet område op for derigennem at rejse denne vigtige problemstilling, det blev togrejsen vi valgte at udnytte. I stilhed lejede vi en dansevogn. Om morgenen da den skulle afgang havde vi informeret presse og T.V. om, hvad vi havde i sinde og selv mødte vi med 20 børn, maling ler legetøj og instrumenter. Det blev ikke en af de sædvanlige togrejser, hvor mødre skænder eller overlæsser børnene med tegneseriehefter og slik. Det blev en skæg tur. Vi fik da også lejlighed til i presse og T.V. at fremsætte vor mening om legepladser, venteværelser og togkupeer ogaktionen fik flot omtale i søndagsaviserne.

Ingen følte sig dog ramt og intet mere skete i sagen. Ingen de-

[s. 5]

bat, ingen gik igang. Rimeligvis var aktionen for upræcis og for pæn. Ingen kunne med den bedste vilje føle sig ramt og ingen blev tvunget til at formulere en holdning til disse problemer.

Haschbrevet.

På dette tidspunkt (tidligt på foråret 68.) var vi klar over, at vi var ved at have skabt en ny pædagogisk front, som meget harmonerede med den front andre fra ungdomsoprøret havde dannet. Vi besluttede derfor at udnytte den gevinst det er, at have fået en vis autoritet, til uden aktion og "kun" gennem et læserbrev at rejse debat.

Hashdebatten var på sit højeste. Efter vor mening blev denne debat ført med alt for emotionelt engagement uden at man egentlig kom nærmere til sagens kerne. Vi gav derfor i et læserbrev, som af mange aviser blev slået stort op de dårlige skoler skylden for de unges flugt over i bedøvende stoffer. Brevet sluttede med en sympatitilkendegivelse og en solidarisering med de unge som valgte denne mulighed for flugt samtidig med, at vi opfordrede lærerne til at gå igang med at ændre de tilstande, som disse idenditetsløse unge et et produkt af.

Det var for skralt. Man begyndte nu fra autoriteternes side at vise tænder og denne gang over formen. Brevet blev med vilje misforstået. Det blev refereret forkert og debatten om vores opfordring til de unge om at ryge til de segnede blev det centrale. Denne ironiske bibemærkning blev taget meget alvorligt, hvorimod den alvorlige problematik omkring de dårlige muligheder vi giver vore unge for engagement og medindflydelse på deres egen tilværelse overhovedet ikke blev berørt.

Erfaringen af dette eksperiment fortæller noget om, hvor vigtigt det er, at man overvejer sin sprogbrug før man sender en meddelelse ud. Meget ofte virker ironi ikke og ord bliver af forskellige grupper forstået på vidt forskellig måde.

Turne til seminarierne med aktivforedrag.

For at opfylde vor målsætning om, at sætte folk rundt omkring i gang med at løse rent praktiske opgaver besluttede vi at sætte ind på landets seminarier. Vi vidste, at der rundt om var studerende, som man med et lille skub kunne sætte igang, blot gjaldt det om at overveje, hvordan dette skub skulle være. Et foredrag sætter sjældent noget igang. Foredrag er den dårligste indlæringsituation

[s. 6]

man kan sætte nogen i og vi prøvede derfor at finde på en ny form at holde foredrag under. Det var vores erfaring fra efterårsstævnet, at det forøger gruppedynamikken ganske betydeligt når man arbejder produktivt altså

skal ud på gulvet og skubbe til hinanden. Den form vi valgte kan i korte træk beskrives således:

Vi lavede det foredrag vi ville have holdt og som mundede ud i, at de studernd skulle gå igang med, der hvor de var placeret at lave børneteatre, indrette skrammellegepladser, malestuer, starte demonstrationer på børnenes vegne o.s.v. for at vække det offentlige til at yde en indsats eller for at få lov til at være med når det offentlige skulle administrere børnenes muligheder. Dette foredrag splittede vi op i 6-7-smådele. Hver af disse smådele blev inddelt i tre faser:

1. Den første fase var et indtryk fra os, som fortalte noget om det vi ville bringe til debat. Det kunne foregå gennem en film, ved oplæsning af en stump novelle, eller v.hj.af en bånd-billedcollage.
2. Vi bad nu tilhørerne tage stilling, sommetider i store grupper, sommetider i mindre og sommetider alene og bearbejde den peoblemstilling vi havde ridset op. Derefter bad vi folk bearbejde problemerne produktivt. Enten skulle de lave et digt, et stykke dramatik eller en collage over det resultat de efter overvejelser var nået frem til.
3. Til slut skulle de give tilbage, hvad de havde fået ud af det, så de andre og vi kunne tage stilling til deres mening., Disse såkaldte aktivforedrag varede ca. 6 timer og de blev holdt på 40 lærer- børnehavelærer- fritids- og forspædagogseminarier. Nogle steder blev de en succes andre steder en fiasko, dog således forstået at en succes i deltagerne øjne som regel var en fiasko for os. De fleste steder blev der så meget dynamik, at vi efter endt foredrag af de der havde holdt ud kunne lave en aktivgruppe, som så skulle gå igang med helt kontante opgaver. Pengene til foredragene kom dels ind ved et honorar vi fik de pågældende steder, dels gennem tilskud fra private fonds og fra Unge Pædagoger, under hvem disse aktivgrupper stadig hører. Erfaringerne fra disse foredrag er endnu ikke opgjort. De fortalte os dog en del om de enkelte seminarier og noget om det de vordende pædagoger formår, og det skal siges at situationen ud fra vor målsætning for skolen om produktivitet og engagement ser meget sort ud. Vi skal i denne forbindelse undlade her at kommentere de tilstande af sort reaktion og autoritet fra seminariernes side vi fik et indblik i gennem samtaler med utallige lærerstuderende og sem.lærere.

Allerede efter at vi havde besøgt de to første seminarier stod

[s. 7]

det os klart at vor primære opgave fremover ved en sådan førstegangskonfrontation måtte være at gøre de studerende bevidste i forholdet til de autoriteter af såvel synlig som anonym karakter som

fandtes på stedet.

Som en direkte videreførsel af disse aktivforedrag skal de nu rundt om i landet kørende aktivgrupper ses. Det var vor ide, at vi ikke ville være igangsættere udover aktivforedragene, men at vi ved nogle årlige møder ville samle aktivgruppene til diskussion og at vi ville lave et apparat, så det blev muligt for grupperne at kommunikere indbyrdes. Dette har vi gjort og i hvert fald 10 steder i landet sidder aktivgrupper, som har løst reelle opgaver. De første skrammellegepladser, malestuer og børneparkeringer er oprettet og kører med frivillig arbejdskraft fra aktivgrupperne. Tanken vil uden tvivl vinde frem og det vil nok vise sig, at sagen udvikler sig så der også rekrutteres medlemmer og aktivister fra andre end de studerendes kredse.

Det skal nævnes at vi med aktivforedragene opnåede at blive konfronteret med en ældre pædagog i en Tvudsensendelse og her gjorde vort bedste for at fremføre vore synspunkter om skolen og seminarierne. Desuden er der lavet en længere radioudsendelse om foredragene plus en masse avisskriveri både om foredragene og om de aktioner og aktiviteter, som aktivgrupperne har lavet.

Eksamensaktionen.

Denne aktions formål var at rejse debat om de eksamensformer vi benytter i dette land og som vi mener er ude af takt med, hvad der ellers sker af fremskridt. Desuden ville vi gerne afsløre, hvor følsomt systemet i virkeligheden er.

Vi besluttede derfor at anvende vores aktivgruppers lokale placering til at lave en landsdækkende aktion. Det var samtidig et forsøg med pressen idet vi ville se, om det var muligt via annoncer i lokale blade at rejse debat i de store dagblade.

Aktionen blev tilrettelagt på følgende måde:

Vi bildte aktivgrupperne ind, at vi havde fået fingre i resultaterne fra årets realeksamen og at vi nu ved hjælp af dem ville udnytte disse resultater. Dette skulle ske ved at man rundt om i de lokale blade indrykkede annoncer, der fortalte de stakkels realister, at de sandelig ikke skulle være bange for regning i år, for den dag de gik til eksamen ville der på deres skolevej være anbragt plakater, som fortalte dem resultatet af eksamen. Kun en-

[s. 8]

kelte af grupperne turde indrykke annoncer. Hovedstadspressen fik hurtigt, alt for hurtigt fat i disse enkelte annoncer og havde på en eller anden måde fået oplyst at vi havde noget med sagen at gøre. Alt gik

meget hurtigt og vi valgte at give hele hovedstads pressen nyheden. Derefter gik det slag i slag og det er umuligt her at fortælle slagets gang i detaljer og de dumheder vi undervejs gjorde, for dem var der en del af. Alt i alt kan det siges: Der kom ikke en meningsændrende debat igang, systemet følte sig truet og satte alt igang for at afværge sabotage. Det er en alm. fejltagelse at tro, at debat altid er meningsændrende, ofte skal man nok undlade at rejse debat og blot arbejde på en anden måde for at nå sine mål. Den heftige debat der startede blev startet omkring os som personer og gik på helt ligegyldige ting.

Vi har samlet al den presse, der har været om sagen, og det er vor agt at få lavet en undersøgelse på dette materiale, som mere detaljeret skal fortælle noget om, hvorfor aktionen gik som den gik. Samtidig kan undersøgelsen rimeligvis fortælle en masse om, hvordan meningsdannelse sker her i landet. Hvem følte sig ramt, hvordan og hvorfor. Et af de helt kontante resultater af aktionen har været at man har frataget os mange arbejdsmuligheder dels ved at blokere for os som foredragsholdere og instruktører og dels ved, at vort gode navn og rygte er så sort, at ingen tør ansætte os.

[s. 9]

Hvad vi vil og hvad vi mener, der bør gøres.

Selvom vi i det forløbne år har skrevet ca. 20 større artikler og kronikker samt artikler i ugeblade er vi klar over, at man for at etablere den tredje pædagogiske front endnu stærkere må komme med et større og mere samlet overblik. Vi er derfor gået igang med at skrive en bog, hvor vi gør op med den sorte skole af idag og med Roernes fremskridspædagoger, som kun formåede at lukke sig inde på de små skoler og på private institutioner med deres problemløsninger. Desforuden er vi igang med et teaterstykke om skolen og en film som kører på temaet: Hvad et barn kan, bruges til.

Men det er ikke nok blot at lave aktioner, og provokatiner samtidig med man driver oplysning via massemedierne. Man er alt for sårbar når man virkelig har gjort udfald, alt for let at vippe af pinden, ^et er som at eje en kanon, der kun kan holde til et skud og efter affyringen må man så løbe sin vej og hytte sig det bedste man har lært.

Lige før sommerferien inviterede vi til et møde på Roskilde højskole om en plan vi i længere tid havde arbejdet med og som vi nu havde behov for at indvi en større kreds af mennesker i.

Planen går i korthed ud på, at man så hurtigt som muligt får startet en højskole for progressiv pædagogik og formidling i det hele taget. Man

skulle således have faciliteter for pædagogiske eksperimenter, for pigtrådsmusikere, eksperimenterende teaterfolk, malere, radio og TVfolk o.s.v.

Mødet i Roskilde 'viste at mange af ovennævnte grupper var interesseret i sagen, men ingen havde egentlig gjort sig mange tanker om organisation og målsætning for stedet.

To ting står os i denne forbindelse på nuværende tidspunkt klart:

1. Hvis stedet skal have nogen betydning i en større sammenhæng og ikke bare skal blive et lokalt og morsomt indslag må det have international karakter. Stedet skal være internationalt forstået på den måde, at der både optages elever, undervisere og inspiratorer fra andre lande og samtidig drives orienterende virksomhed udadtil. Det vil i denne forbindelse være nødvendigt at finde ud af, hvad der foregår rundt om i Europa af ekspeimenter med indlæring og formidling. Den slags er vi herhjemme alt for dårlig orienteret om, og det vil ikke være nok blot at læse tidsskrifter og til sin tid sende invitationer ud om at komme på højskolen, et helt net af forbindelser og relationer må skabes før man kan gå igang med at realisere højskolen.
2. højskolen må primært beskæftige sig med kommunikation på alle planer. Forstået i videste forstand er pædagogik indsiget

[s. 10]

i kommunikation og samværdsformer. Dette betyder at man på højskolen i såvel sociale som individuelle sammenhænge beskæftiger sig med mange forskellige kommunikationsformer og indlæringssituationer som overhovedt muligt. Begreber som påvirkning meningsdannelse og indlæring har i denne forbindelse stor betydning, Hvor god en indlæringssituation er en provokation eller en aktion? Er det overhovedet muligt at anvende sådanne midler når man vil ændre meninger, vil kommunikere så modtageren virkelig forstår, hvad man mener.

Selvom der har været demonstreret af unge i de sidste ti år har meget få endnu turdet tage aktionspolitiken op til en saglig overvejelse, og vi har stadig ikke mange erfaringer når vi skal lave den slags oplysende arbejde. Materialet til undersøgelse af, om aktioner overhovedet nogensinde opfylder deres erklærede målsætning nemlig at ændre meninger, at indlære om nye normer og holdninger, ligger lige for. Vi har systematisk samlet presse og andet materiale om mange af dette års demonstrationer og vil gerne undersøge dette materiale nøjere for at drage erfaringer om dette for bl.a. studenteroprørere og ungdomsoprørere så vigtige emne.

Spørgsmålet for os til disse folk er i korthed:

Hvorlænge skal demonstrationer, aktioner og provokationer blot være mentalhygiejniske foreteelser? Er tiden snart inde til at drage erfaringer af de allerede gjorte ting for at disse kan gøre os endnu dygtigere i vore forsøg på at finde nye normer for menneskers sameksistens og i vort forsøg på at fortælle andre, hvad det egentlig er vi mener?

Det spændende i denne forbindelse og i forbindelse med højskoletanken er jo nemlig: Vil det være muligt med mindre grupper at gennemprøve disse ting og er det egentlig ikke de samme problemer om at skabe gode indlæringsituationer man kæmper med i skolens lille pasdagogik.

For at løse ovenstående to problemer, som vi mener er nødvendige at løse før en højskolestart har vi tænkt os at gøre følgende:

ad.1. En af os vil i et halvt eller helt år rejse rundt i Europa for at skabe det nødvendige kontaktnet til progressive skoler, musikgrupper, forskningscentre og teatre.

ad.2. Den anden af os vil begynde at arbejde med, hvordan man starter højskolen rent praktisk. Bygninger, økonomiske midler, elever, o.s.v. samtidig laves en større undersøgelse på det indsamlede materiale om meningsdannelse. Men - at udføre disse to

[s. 11]

opgaver vil kræve penge - mange penge - vel omkring 100.000 kr. (det er ikke billigt at få en undersøgelse EDB behandlet i) og disse penge har vi naturligvis ikke.

Dette er derfor en henvendelse som i første række fælder et økonomisk spørgsmål. Alle de grupper eller enkeltpersoner som vil være interesserede i, at højskolen for formidling kommer igang så hurtigt som muligt beder vi indtrængende om hjælp. Det kan ikke vente alt for længe, så må vi droppe projektet, hvilket vil udskyde starten af højskolen.

Naturligvis regner vi ikke med at en sådan henvendelse rent kontant giver 100.000 kr., men det er vort håb, at man ud fra ovenstående redegørelse er blevet så interesseret, at man vil høre mere før man evt. investerer i projektet, og i såfald vil vi meget gerne stille os til disposition.

Bo Dan Andersen.

Søren Hansen.

Sct. Jørgensvej 20.

4000 Roskilde,

tlf. 03.36.08.76. eller

03.36.08.66.

Oplæg til realisation af projektet om en højskole for formidling.
Herunder en rapport om hidtidige aktiviteter og resultater.

Da vi i det forløbne år har arbejdet for mange organisationer og enkeltpersoners penge, som er blevet os givet til udførelse af forskellige projekter, har vi, da vi nu står overfor realiseringen af nye opgaver fundet det rigtigst at afgive en slags rapport. Grunden til dette skyldes til dels også de fejlagtige og bevidst urigtige påstande, der har været fremsat fra forskellige sider om "de betroede talenter", som vi har formøbet på stats og undervisningsministeriums vegne.

Nu vil forskellige personer og organisationer jo nok på forskellig måde vurdere om indsatsen har stået i forhold til udbyttet, men til det er der kun at sige, at vi kan fremlægge tingene så nøgternt, som det er os muligt, så hver enkelt kan vurdere og drage sin konklusion.

Det har været vor erklærede målsætning at opstille et alternativ til de hidtil eksisterende pædagogiske frønter. Vi har gerne ville sætte folk igang med debat på et bredt plan, vi har villet inspirere til, at man gik igang med at løse opgaver som andre enten anså for uløselige eller som "andres" opgaver. Vi har villet påpege åbenbare mangler ved den måde vi voksne forvalter børnenes muligheder på, og vi har villet give retningslinier for, hvad der burde gøres.

At opfylde disse målsætninger har krævet at nye kommunikationsmetoder blev taget i anvendelse og i dette stykke har vi efter bedste evne eksperimenteret med pædagogik på landsplan idet vi med aktioner, provokationer og indlæg i dagspressen har villet skabe indlæringsituationer, hvor vi har fået chancen for at fortælle om de fejl og mangler vi mener samfundet har. Nogle aktioner er lykkedes andre er mislykkedes, men ingen aktion er vel en fiasko, når man prøver at uddrage erfaringer af den, så man næste gang kan gøre det endnu dygtigere og bedre.

Alt for mange demonstrationer forbliver slag i luften med påfølgende spark fra forskellig side. Det vi gerne vil gøre er at standse op og spørge os selv: Hvorfor blev det et slag i luften, og hvem var det der sparkede. Det følgende skal derfor ses som en slags status, der lægger op til, hvad vi videre har tænkt os at gøre.

Skolegårdsaktionen.

Lige efter sommerferien 1967 besluttede vi at prøve, om det var muligt at vække til debat omkring et pædagogisk problem ved hjælp af en aktion. Ved et tilfælde ramte vi ind i et problem, som lå og lurede lige i overfladen, nemlig skolegårdsproblemet.

Vi så skolegården som et oplagt underudviklet område, som det måtte være muligt at rejse debat omkring og efter at have underrettet pressen om vort forehavende læssede vi en formiddag i skoletiden et læs brædder af i en tilfældigt valgt skolegård. Braget fra de to tons brædder gav genlyd og debatten var øjeblikkelig igang. Mærkelig nok kastede ingen (dog undtaget lærernes blad Politiken) sig over metoden vi rejste debatten på, men man gik straks igang med den problematik vi havde rejst.

Overalt blev der i de næste måneder, ja helt til idag diskuteret, og selvom bladet Folkeskolen gjorde alt for at forsikre om, at man længe havde planlagt en serie artikler om skolegårde, som tilfældigvis kom i denne periode vil vi påstå, at det var de to tons brædder, som satte debatten igang.

Det blev ikke ved diskussionen. Mange steder er man gået igang med reelt at løse problemerne, hvor mange steder vides endnu ikke, men herom senere.

En af grundene til at denne aktion blev bifaldet undtagen fra de mest mavesures side skyldes rimeligvis, at en fornuftig minister var stærk nok til at indrømme, at her var et problem som var værd at diskutere og som måtte løses. Man fristes til at tro, at alle de andre, der deltog i debatten var nødsaget til at stille sig positive, når ministeren gjorde det.

Naturligvis skyldes succesen som ovenfor nævnt også at tiden var moden til problemets løsning.

Om udstillingen: Hvad et barn har brug for.

Vor målsætning med denne udstilling var at prøve, om det var muligt at rette en direkte henvendelse til folk om, hvad der sker rundt om på vore skoler og institutioner i den tid børnene er væk fra hjemmet. Samtidig med at give saglig oplysning skulle udstillingen vække til debat mellem forældre og opdragelsesinteresserede.

Pengene kom ind fra forskellige institutioner, fonds og privatpersoner og de meget omtalte "betroede talenter" var 10.000 som undervisningsministeriet over tipsmidlerne gav til projektet. Da projektet blev en stor succes med megen omtale, debat og efterspørgsel blev udstillingen fremstillet i kopi og totalsummen for

KILDER TIL DANSK KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

de to udstillinger blev på ca. 60.000 kr. Tilbage er en gæld på 6000 kr. som vi endnu kæmper for at komme ud af.

I tilknytning til udstillingen var der tilbudt gratis foredrag og vi har i det forløbne år vel holdt ca. 300 foredrag om opdragelse og skole. Foredragene har fortalt os, at der er stor forældreinteresse om opdragelse, men at diskussion om disse emner alt for ofte holdes i lukkede kredse, som ikke lukker op udadtil mod den befolkning, hvis børn det er man opdrager.

Vor målsætning om at få udstillingen ud på arbejdspladserne er ikke blevet opfyldt idet ingen fabrikker har reageret på tilbud om at få udstillingen. Det gjorde derimod forældreforeninger, skoler, seminarier, højskoler og politiske foreninger. Den ene udstilling, som tilhører Roskilde højskole er nu solgt og skal rimeligvis til udlandet. Den anden, som vi selv har distribueret overtages rimeligvis af Statens pædagogiske studiensamling til videre distribution herhjemme. Udstillingen kommer som bog med den originale billedtekst, Jesper Høms billeder plus ca. 30 sider tekst af Jesper Jensen.

En pudsigt ting ved udstillingen er, at en bemærkning i en tekst om, at vi skal til at bygge barakskoler uden arkitektindblanding medførte en række henvendelser fra arkitekter, som gerne ville have hjælp m.h.t. skolebyggeri. En af disse henvendelser har resulteret i, at et større udkast som primært deltager i en konkurrence er blevet udfærdiget. Mere skal der altså ikke til at sætte noget igang !

Den megen omtale udstillingen fik i pressen skal nok søges dels i skolegårdsaktionen som faldt bevidst lige før udstillingens åbning dels i, at vi rettede focus på den skole, der satte tingene over børnene. Det kan selv den mest reaktionære se der er noget forkert i.

Efterårsstævnet på Roskilde højskole.

I efterårsferien var vi sammen med nogle andre fra Unge pædagoger med til at arrangere denne forenings stævne om produktiv pædagogik for lærere og forældre på Roskilde højskole. Stævnets ide var at arbejde produktivt med tingene om formiddagen og så om eftermiddagen i andre grupper at diskutere det musiske og det produktives betydning og indhold ud fra kropsfølte erfaringer.

Stævnet blev meget dynamisk og var en stor oplevelse for såvel deltagere som ledelse. Det var vores hovederfaring af stævnet at gruppedynamikken kan skabes meget hurtigt, hvis man leder folk arbejde med delvis ukendte arbejdsformer. En erfaring, som

kan få umådelig betydning for gruppetræning fremover, blot mangler man måleresultater, som kan fortælle helt nøjagtigt, hvad der sker i produktivgrupper og hvor meget hurtigere det sker. Der vil engang blive udsendt en pjece med de mere detaljerede erfaringer fra stævnet.

Månedssbladet "børnene og vi"

Gennem længere tid havde vi gået med tanker om, at starte et forældreoplysende blad, som blot skulle udsendes i duplikeret form. Da det kom os for øre at andre og i modsætning til os pengesterke kredse havde samme ide, henvendte vi os til disse og Bo fik sæde i redaktionskomiteen. Det var med megen skepsis vi fulgte starten af bladet, som nemt kunne udvikle sig til pop som f.eks. det tyske forældreblad *Eltern*. Linien holdtes dog nogenlunde ren, men af økonomiske grunde har Aller nu nedlagt bladet, som vi vil gøre alt for under en eller anden form bliver ført videre et eller andet sted under den nuværende redaktør Vagn Jensens ledelse. Vagn Jensen har på en god måde forstået at balancere mellem de økonomiske interesser og de store idealer om at skabe et sobert og farligt blad. Lidt resultat har bladet trods det, at det nu går ind dog haft. Vi har for bladets penge påbegyndt en indretning af en skolegård i Ikast og en baggård i Saxogade. Begge projekter vil rimeligvis blive afviklet uden hensyn til bladets fallit.

Togaktionen.

Da vi af skolegårdsaktionen drog den erfaring, at man godt kan rejse en debat om skolen som helhed på grundlag af et lille specielt problem gisnede vi, at det så måtte være muligt på en eller anden måde at rejse debat om den måde det offentlige varetager børnenes muligheder på i fritiden. Vi tog derfor et lille underudviklet område op for derigennem at rejse denne vigtige problemstilling. Det blev togrejsen vi valgte at udnytte. I stilhed lejede vi en dansevogn. Om morgenen da den skulle afgå havde vi informeret presse og T.V. om, hvad vi havde isinde og selv mødte vi med 20 børn, maling, ler, legetøj og instrumenter. Det blev ikke en af de sædvanlige togrejser, hvor mødre skænder eller overlæsser børnene med tegneseriehefter og slik. Det blev en skæg tur. Vi fik da også lejlighed til i presse og T.V. at fremsætte vor mening om legepladser, venteværelser og togkupeer og aktionen fik flot omtale i søndagsaviserne. Ingen følte sig dog ramt og intet mere skete i sagen. Ingen de-

bat, ingen gik igang. Rimeligvis var aktionen for upræcis og for pæn. Ingen kunne med den bedste vilje føle sig ramt og ingen blev tvunget til at formulere en holdning til disse problemer.

Haschbrevet.

På dette tidspunkt (tidligt på foråret 68.) var vi klar over, at vi var ved at have skabt en ny pædagogisk front, som meget harmonerede med den front andre fra ungdomsoprøret havde dannet. Vi besluttede derfor at udnytte den gevinst det er, at have fået en vis autoritet, til uden aktion og "kun" gennem et læserbrev at rejse debat.

Hashdebatten var på sit højeste. Efter vor mening blev denne debat ført med alt for emotionelt engagement uden at man egentlig kom nærmere til sagens kerne. Vi gav derfor i et læserbrev, som af mange aviser blev slået stort op de dårlige skoler skylden for de unges flugt over i bedøvende stoffer. Brevet sluttede med en sympatitilkendegivelse og en solidarisering med de unge som valgte denne mulighed for flugt samtidig med, at vi opfordrede lærerne til at gå igang med at ændre de tilstande, som disse identitetsløse unge er et produkt af.

Det var for skråt. Man begyndte nu fra autoriteternes side at vise tænder og denne gang over formen. Brevet blev med vilje misforstået. Det blev refereret forkert og debatten om vores opfordring til de unge om at ryge til de segnede blev det centrale. Denne ironiske bibemærkning blev taget meget alvorligt, hvorimod den alvorlige problematik omkring de dårlige muligheder vi giver vore unge for engagement og medindflydelse på deres egen tilværelse overhovedet ikke blev berørt.

Erfaringen af dette eksperiment fortæller noget om, hvor vigtigt det er, at man overvejer sin sprogbrug før man sender en meddelelse ud. Meget ofte virker ironi ikke og ord bliver af forskellige grupper forstået på vidt forskellig måde.

Turne til seminarierne med aktivforedrag.

For at opfylde vor målsætning om, at sætte folk rundt omkring igang med at løse rent praktiske opgaver besluttede vi at sætte ind på landets seminarier. Vi vidste, at der rundt om var studerende, som man med et lille skub kunne sætte igang, blot gjaldt det om at overveje, hvordan dette skub skulle være. Et foredrag sætter sjældent noget igang. Foredrag er den dårligste indlæringsituation

man kan sætte nogen i og vi prøvede derfor at finde på en ny form at holde foredrag under. Det var vores erfaring fra efterårsstævnet, at det forøger gruppedynamikken ganske betydeligt når man arbejder produktivt altså skal ud på gulvet og skubbe til hinanden. Den form vi valgte kan i korte træk beskrives således:

Vi lavede det foredrag vi ville have holdt og som mundede ud i, at de studered skulle gå igang med, der hvor de var placeret at lave børneteatre, indrette skrammellegepladser, malestuer, starte demonstrationer på børnenes vegne o.s.v. for at vække det offentlige til at yde en indsats eller for at få lov til at være med når det offentlige skulle administrere børnenes muligheder. Dette foredrag splittede vi op i 6-7 smådele. Hver af disse smådele blev inddelt i tre faser:

1. Den første fase var et indtryk fra os, som fortalte noget om det vi ville bringe til debat. Det kunne foregå gennem en film, ved oplæsning af en stump novelle, eller v. hj. af en bånd-billedcollage.

2. Vi bad nu tilhørerne tage stilling, sommetider i store grupper, sommetider i mindre og sommetider alene og bearbejde den problemstilling vi havde ridset op. Derefter bad vi folk bearbejde problemerne produktivt. Enten skulle de lave et digt, et stykke dramatik eller en collage over det resultat de efter overvejelser var nået frem til.

3. Til slut skulle de give tilbage, hvad de havde fået ud af det, så de andre og vi kunne tage stilling til deres mening. Disse såkaldte aktivforedrag varede ca. 6 timer og de blev holdt på

40 lærer- børnehavelærer- fritids- og forsorgspædagogseminarier. Nogle steder blev de en succes andre steder en fiasko, dog således forstået at en succes i deltagerne øjne som regel var en fiasko for os. De fleste steder blev der så meget dynamik, at vi efter endt foredrag af de der havde holdt ud kunne lave en aktivgruppe, som så skulle gå igang med helt kontante opgaver. Pengene til foredragene kom dels ind ved et honorar vi fik de pågældende steder, dels gennem tilskud fra private fonds og fra Unge Pædagoger, under hvem disse aktivgrupper stadig hører. Erfaringerne fra disse foredrag er endnu ikke opgjort. De fortalte os dog en del om de enkelte seminarier og noget om det de vordende pædagoger formår, og det skal siges at situationen udfra vor målsætning for skolen om produktivitet og engagement ser meget sort ud. Vi skal i denne forbindelse undlade her at kommentere de tilstande af sort reaktion og autoritet fra seminariernes side vi fik et indblik i gennem samtaler med utallige lærerstuderende og sem.lærere. Allerede efter at vi havde besøgt de to første seminarier stod

det os klart at vor primære opgave fremover ved en sådan første-gangskonfrontation måtte være at gøre de studerende bevidste i forholdet til de autoriteter af såvel synlig som anonym karakter, som fandtes på stedet.

Som en direkte videreførelse af disse aktivforedrag skal de nu rundt om i landet kørende aktivgrupper ses. Det var vor ide, at vi ikke ville være igangsættere udover aktivforedragene, men at vi ved nogle årlige møder ville samle aktivgrupperne til diskussion og at vi ville lave et apparat, så det blev muligt for grupperne at kommunikere indbyrdes. Dette har vi gjort og i hvert fald lo steder i landet sidder aktivgrupper, som har løst reelle opgaver. De første skrammellegepladser, malestuer og børneparakeringer er oprettet og kører med frivillig arbejdskraft fra aktivgrupperne. Tanken vil uden tvivl vinde frem og det vil nok vise sig, at sagen udvikler sig så der også rekrutteres medlemmer og aktivister fra andre end de studerendes kreds. Det skal nævnes at vi med aktivforedragene opnåede at blive konfronteret med en ældre pædagog i en TVudsendelse og her gjorde vort bedste for at fremføre vore synspunkter om skolen og seminarierne. Desuden er der lavet en længere radioudsendelse om foredragene plus en masse avisskriveri både om foredragene og om de aktioner og aktiviteter, som aktivgrupperne har lavet.

Eksamensaktionen.

Denne aktions formål var at rejse debat om de eksamensformer vi benytter i dette land og som vi mener er ude af takt med, hvad der ellers sker af fremskridt. Desuden ville vi gerne afsløre, hvor følsomt systemet i virkeligheden er.

Vi besluttede derfor at anvende vores aktivgruppers lokale placering til at lave en landsdækkende aktion. Det var samtidig et forsøg med pressen idet vi ville se, om det var muligt via annoncer i lokale blade at rejse debat i de store dagblade.

Aktionen blev tilrettelagt på følgende måde:

Vi bildte aktivgrupperne ind, at vi havde fået fingre i resultaterne fra årets realeksamen og at vi nu ved hjælp af dem ville udnytte disse resultater. Dette skulle ske ved at man rundt om i de lokale blade indrykkede annoncer, der fortalte de stakkels realister, at de sandelig ikke skulle være bange for regning i år, for den dag de gik til eksamen ville der på deres skolevej være anbragt plakater, som fortalte dem resultatet af eksamen. Kun en-

kelte af grupperne turde indrykke annoncer. Hovedstadspressen fik hurtigt, alt for hurtigt fat i disse enkelte annoncer og havde på en eller anden måde fået oplyst at vi havde noget med sagen at gøre. Alt gik meget hurtigt og vi valgte at give hele hovedstadspressen nyheden. Derefter gik det slag i slag og det er umuligt her at fortælle slagets gang i detaljer og de dumheder vi undervejs gjorde, for dem var der en del af. Alt i alt kan det siges: Der kom ikke en meningsændrende debat igang, systemet følte sig truet og satte alt igang for at afværge sabotage. Det er en almindelig fejltagelse at tro, at debat altid er meningsændrende, ofte skal man nok undlade at rejse debat og blot arbejde på en anden måde for at nå sine mål. Den heftige debat der startede blev startet omkring os som personer og gik på helt ligegyldige ting.

Vi har samlet al den presse, der har været om sagen, og det er vor agt at få lavet en undersøgelse på dette materiale, som mere detaljeret skal fortælle noget om, hvorfor aktionen gik som den gik. Samtidig kan undersøgelsen rimeligvis fortælle en masse om, hvordan meningsdannelse sker her i landet. Hvem følte sig ramt, hvordan og hvorfor. Et af de helt kontante resultater af aktionen har været at man har frataget os mange arbejdsmuligheder dels ved at blokere for os som foredragsholdere og instruktører og dels ved, at vort gode navn og rygte er så sort, at ingen tør ansætte os.

Hvad vi vil og hvad vi mener, der bør gøres. Selvom vi i det forløbne år har skrevet ca. 20 større artikler og kronikker samt artikler i ugeblade er vi klar over, at man for at etablere den tredje pædagogiske front endnu stærkere må komme med et større og mere samlet overblik. Vi er derfor gået igang med at skrive en bog, hvor vi gør op med den sorte skole af idag og med 50ernes fremskridspædagoger, som kun formåede at lukke sig inde på de små skoler og på private institutioner med deres problemløsninger. Desforuden er vi igang med et teaterstykke om skolen og en film som kører på temaet: Hvad et barn kan bruges til. Men det er ikke nok blot at lave aktioner, og provokatiner samtidig med man driver oplysning via massemedierne. Man er alt for sårbar når man virkelig har gjort udfald, alt for let at vippe af pinden. Det er som at eje en kanon, der kun kan holde til et skud og efter affyringen må man så løbe sin vej og hytte sig det bedste man har lært.

Lige før sommerferien inviterede vi til et møde på Roskilde højskole om en plan vi i længere tid havde arbejdet med og som vi nu havde behov for at indvi en større kreds af mennesker i. Planen går i korthed ud på, at man så hurtigt som muligt får startet en højskole for progressiv pædagogik og formidling i det hele taget. Man skulle således have faciliteter for pædagogiske eksperimenter, for pigtrådsfolk, eksperimenterende teaterfolk, malere, radio og TVfolk o.s.v.

Mødet i Roskilde viste at mange af ovennævnte grupper var interesseret i sagen, men ingen havde egentlig gjort sig mange tanker om organisation og målsætning for stedet.

To ting står os i denne forbindelse på nuværende tidspunkt klart:

1. Hvis stedet skal have nogen betydning i en større sammenhæng og ikke bare skal blive et lokalt og morsomt indslag må det have international karakter. Stedet skal være internationalt forstået på den måde, at der både optages elever, undervisere og inspiratorer fra andre lande og samtidig drives orienterende virksomhed udadtil. Det vil i denne forbindelse være nødvendigt at finde ud af, hvad der foregår rundt om i Europa af eksperimenter med indlæring og formidling. Den slags er vi herhjemme alt for dårligt orienteret om, og det vil ikke være nok blot at læse tidsskrifter og til sin tid sende invitationer ud om at komme på højskolen, et helt net af forbindelser og relationer må skabes før man kan gå igang med at realisere højskolen.

2. Højskolen må primært beskæftige sig med kommunikation på alle planer. Forstået i videste forstand er pædagogik indsigt

i kommunikation og samværdsformer. Dette betinger at man på højskolen i såvel sociale som individuelle sammenhænge beskæftiger sig med så mange forskellige kommunikationsformer og indlæringsituationer som overhovedt muligt. Begreber som påvirkning meningsdannelse og indlæring har i denne forbindelse stor betydning. Hvor god en indlæringsituation er en provokation eller en aktion? Er det overhovedet muligt at anvende sådanne midler når man vil ændre meninger, vil kommunikere så modtageren virkelig forstår, hvad man mener.

Selvom der har været demonstreret af unge i de sidste ti år har meget få endnu turdet tage aktionspolitiken op til en saglig overvejelse, og vi har stadig ikke mange erfaringer når vi skal lave den slags oplysende arbejde. Materialet til undersøgelse af, om aktioner overhovedet nogensinde opfylder deres erklærede målsætning nemlig at ændre meninger, at indlære om nye normer og holdninger, ligger lige for. Vi har systematisk samlet presse og andet materiale om mange af dette års demonstrationer og vil gerne undersøge dette materiale nøjere for at drage erfaringer om dette for bl.a. studenteroprørere og ungdomsoprørere så vigtige emne.

Spørgsmålet for os til disse folk er i korthed: Hvor længe skal demonstrationer, aktioner og provokationer blot være mentalhygiejniske foreteelser? Er tiden snart inde til at drage erfaringer af de allerede gjorte ting for at disse kan gøre os endnu dygtigere i vore forsøg på at finde nye normer for menneskers sameksistens og i vort forsøg på at fortælle andre, hvad det egentlig er vi mener?

Det spændende i denne forbindelse og i forbindelse med højskoletanken er jo nemlig: Vil det være muligt med mindre grupper at gennemprøve disse ting og er det egentlig ikke de samme problemer om at skabe gode indlæringsituationer man kæmper med i skolens lille pædagogik.

For at løse ovenstående to problemer, som vi mener er nødvendige at løse før en højskolestart har vi tænkt os at gøre følgende:

- ad.1. En af os vil i et halvt eller helt år rejse rundt i Europa for at skabe det nødvendige kontaktnet til progressive skoler, musikgrupper, forskningscentre og teatre.
- ad.2. Den anden af os vil begynde at arbejde med, hvordan man starter højskolen rent praktisk. Bygninger, økonomiske midler, elever, o.s.v. Samtidig laves en større undersøgelse på det indsamlede materiale om meningsdannelse. Men - at udføre disse to

**KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE**

NY CARLSBERGFONDET

opgaver vil kræve penge - mange penge - vel omkring 100.000kr.
(det er ikke billigt at få en undersøgelse EDB behandlet !)
og disse penge har vi naturligvis ikke.

Dette er derfor en henvendelse som i første række gælder et økonomisk spørgsmål. Alle de grupper eller enkeltpersoner som vil være interesserede i, at højskolen for formidling kommer igang så hurtigt som muligt beder vi indtrængende om hjælp. Det kan ikke vente alt for længe, så må vi droppe projektet, hvilket vil udskyde starten af højskolen.

Naturligvis regner vi ikke med at en sådan henvendelse rent kontant giver 100.000 kr., men det er vort håb, at man ud fra ovenstående redegørelse er blevet så interesseret, at man vil høre mere før man evt. investerer i projektet, og i såfald vil vi meget gerne stille os til disposition.

Bo Dan Andersen.
Søren Hansen.
Sct. Jørgensvej 20.
4000 Roskilde.
tlf. 03.36.08.76. eller
03.36.08.66.